

Деменєва Олена Василівна

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ
про офіційне тлумачення положень
абзацу 1 ч. 1 ст. 362 Цивільного процесуального кодексу України

Керуючись п. 2 ст. 150 Конституції України, п. 4 ст. 13, 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

Прошу Конституційний Суд України:

Надати офіційне тлумачення положень абзацу 1 ч. 1 ст. 362 Цивільного процесуального кодексу України (Офіційний вісник України, від 07.05.2004 р., № 16, стор. 11, стаття 1088, код акту 28609/2004), щодо роз'яснення права особи, яка не брала участь у розгляді цивільної справи, але рішення суду вплинуло на її права та законні інтереси, на подання до суду заяви про перегляд рішення суду за нововиявленими обставинами. А саме:

«Стаття 362. Строк подання заяв про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами.

1. Заяви про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами можуть бути подані сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі, протягом одного місяця з дня встановлення обставини, що є підставою для перегляду».

Предмет необхідного тлумачення:

«Заяви про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами можуть бути подані сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі, протягом одного місяця з дня встановлення обставини, що є підставою для перегляду».

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні:

Офіційне тлумачення абзацу 1 ч. 1 ст. 362 Цивільного процесуального кодексу України є необхідним у зв'язку з наявністю неоднозначної судової практики щодо права на подання заяви про перегляд справ у зв'язку з нововиявленими обставинами, особою яка не приймала участь у справі, але права та законні інтереси якої, порушуються прийнятим судом рішенням.

Так відповідно до ухвали районного суду м. від 21.05.2016 р. – мені було відмовлено у залученні в якості третьої особи по справі на стороні відповідача. Того ж дня, 21.05.2016 р. рішенням : районного суду м. від 21.05.2016 р. було прийнято задоволено позовні вимоги позивача. Рішеннями судів апеляційної та касаційної інстанції, а також Верховного суду України, мені було відмовлено у відкритті провадження по справі, оскільки я не є особою яка брала участь у справі (хоча мною до вищевказаних судів було подано відповідні документи та нормативне обґрунтування того, як саме рішення районного суду м. від 21.05.2016 р., вплинуло на мої права та законні інтереси - більш детально можна ознайомитись про все вищенаведене у заві про перегляд рішення районного суду

м від 21.05.2016 р.). За вищевказаних обставин, мене фактично було відсторонено від судочинства.

16.01.2016 р. до районного суду м. мною було подано заяву про перегляд рішення районного суду м. від 21.05.2016 р. за нововиявленими обставинами, але ухвалою суду р. мені було відмовлено у відкритті провадження, на підставі того, що я не є особою яка брала участь у справі, в розумінні абзацу 1 ч. 1 ст. 362 Цивільного процесуального кодексу України.

З іншого боку, виходячи із аналізу судової практики, що міститься у Єдиному державному реєстрі судових рішень, суди відкривають провадження та розглядають заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами, поданими особою яка брала участь у справі, але рішення суду вплинуло на коло її прав та законних інтересів (наприклад, ухвала Апеляційного суду Одеської області від 20.01.2015 р. у справі №22-ц/785/763/15).

Детальний опис ситуації та рішень суду,

В грудні 2014 р. – звернулась до районного суду м. (суду першої інстанції) з позовом про визнання наказу про її звільнення незаконним з посади головного спеціаліста відділу забезпечення якості правової допомоги в обласному центрі з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Даний наказ про звільнення було підписано мною, як директором обласного центру з надання безоплатної вторинної правової у області.

обласний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги (далі – Центр), є територіальним відділенням Координаційного центру з надання правової допомоги – діючого відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р.. Згідно установчих документів Центру (Положення про обласний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги, затвердженого наказом Координаційного центру), - Центр надавав послуги з безоплатної вторинної правової допомоги, тим особам, які передбачені в п.п. 4) – 7) ч.1 ст. 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р.

08.05.2015 р. – під тиском представника Координаційного центру з надання правової допомоги, я змушена була передати печатку, та Положення Центру (копія акту передачі зазначених документів, додаються).

08.05.2015 р. – згідно інформації, яка міститься в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, директором обласного центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги – було зареєстровано (копія витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, додається).

08.05.2015 р. – обласний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги було перейменовано на Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової у області. Директором Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової у Запорізькій області – було призначено :

Враховуючи наведене, 20.05.2015 р., до суду першої інстанції районного суду м.), мною було подано заяву про залучення мене в якості третьої особи по вищезазначеній судовій справі так як рішення суду може вплинути на мене як на керівника, який підписав вищезазначений наказ про звільнення

21.05.2015 р. – судом було відмовлено у задоволенні моєї заяви про залучення мене в якості третьої особи, в результаті чого мене було фактично відсторонено від правосуддя

(ухвала районного суду м. від 21.05.2015 р., про відмову в залученні мене в якості третьої особи, додається).

Того ж дня, 21.05.2015 р. – районним судом м. було ухвалено рішення про задоволення позовних вимог , звільнення визнано незаконним.

В результаті зазначених дій суду, мене було фактично усунуто від правосуддя, в результаті чого я не мала можливості подати суду докази, надати пояснення, захистити свої права та законні інтереси, повною мірою скористатися своїми цивільно-процесуальними правами, закріпленими ЦПК України.

Згідно ч.1 ст. 35 ЦПК України – треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, можуть вступити у справу на стороні позивача або відповідача до ухвалення судом рішення, якщо рішення в справі може вплинути на їх права або обов'язки щодо однієї із сторін.

Згідно ч. 1 ст. 237 КЗпП України – суд покладає на службову особу, винну в незаконному звільненні або переведенні працівника на іншу роботу, обов'язок покрити шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації у зв'язку з оплатою працівникові часу вимушеного прогулу або часу виконання нижче оплачуваної роботи. Такий обов'язок покладається, якщо звільнення чи переведення здійснено з порушенням закону або якщо власник чи уповноважений ним орган затримав виконання рішення суду про поновлення на роботі.

Згідно ч. 8 ст.134 КЗпП України – обов'язок по відшкодуванню шкоди, заподіяної установі у зв'язку з оплатою незаконно звільненому працівникові часу вимушеного прогулу, покладається на службову особу, за наказом якої звільнення здійснено з порушенням закону. При цьому винна в незаконному звільненні працівника службова особа несе матеріальну відповідальність у повному розмірі шкоди, заподіяної з її вини установі.

Згідно п. 13 Постанови Пленуму ВСУ №14 від 29.12.1992 р. «Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками» - застосовуючи матеріальну відповідальність у повному розмірі шкоди на підставі п.8 ст.134 КЗпП, суди повинні мати на увазі, що за цим законом покладається обов'язок по відшкодуванню шкоди, заподіяної підприємству, установі, організації у зв'язку з оплатою незаконно звільненому чи незаконно переведеному працівникові часу вимушеного прогулу або часу виконання нижчеоплачуваної роботи, на винних службових осіб, за наказом або розпорядженням яких звільнення чи переведення здійснено з порушенням закону або якими затримано виконання рішення суду про поновлення на роботі. Відповідальність в цих випадках настає незалежно від форми вини.

З метою захисту своїх прав та законних інтересів до Апеляційного суду області, в межах строків на апеляційне оскарження (згідно вимог ст. 294 ЦПК України), мною було подано апеляційну скаргу на рішення суду районного суду м. від 21.05.2015 р. (де одночасно було оскаржені обставини відмови суду першої інстанції у залученні мене в якості третьої особи).

Згідно ч.1 ст. 292 ЦПК – сторони та інші особи, які беруть участь у справі, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права та обов'язки, мають право оскаржити в апеляційному порядку рішення суду першої інстанції повністю або частково.

Вбачаючи на положення ст. 292 ЦПК України, зазначене право на апеляційне оскарження рішення суду, розповсюджуються й на третіх осіб, які не були залучені до судового розгляду у суді першої інстанції, та є достатні дані щодо того, що прийняте

судом рішення може вплинути на коло їх прав та обов'язків відносно будь-якої сторони по справі.

05 червня 2015 р. – ухвалою Апеляційного суду області було відмовлено мені у відкритті апеляційного провадження, так як через те, що 08.05.2015 р. – обласний центр з надання безоплатної вторинної правової було перейменовано на Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової у області. Директором Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової області – було призначено я не маю права на апеляційне оскарження.

13.06.2015 р. – мною було подано касаційну скаргу на вищезазначену ухвалу Апеляційного суду області від 05 червня 2015 р., до Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ (копія касаційної скарги, додається).

Згідно п.1) ч.1 ст. 324 ЦПК України – сторони та інші особи, які беруть участь у справі, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи чи обов'язки, мають право оскаржити у касаційному порядку рішення суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку, рішення і ухвали апеляційного суду, ухвалені за результатами апеляційного розгляду

Вбачаючи на положення ст. 324 ЦПК України, зазначене право на касаційне оскарження рішення суду, розповсюджуються й на третіх осіб, які не були залучені до судового розгляду у суді першої інстанції (та/або суду апеляційної інстанції), та є достатні дані щодо того, що прийняте судом рішення може вплинути на коло їх прав та обов'язків відносно будь-якої сторони по справі.

Вищезазначена ухвала Апеляційного суду області від 05 червня 2015 р.:

1. Перешкоджала подальшому розгляду справи.

2. Підлягала оскарженню згідно вимог п.1) та п.2) ч. 1 ст. 324 ЦПК України

23.06.2015 р. – перевіряючи мою касаційну скаргу на предмет її відповідності вимогам чинного ЦПК України, ухвалою Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ, мою касаційну скаргу залишено без руху. Дана ухвала була аргументована тим, що мною було надано копії оскаржуємої ухвали Апеляційного суду області від 05 червня 2015 р., у незавереній судом формі, відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі.

На виконання вищезазначеної ухвали суду касаційної інстанції, мною було взято у суді першої інстанції (про що сплачено відповідний судовий збір), необхідну кількість копій ухвали Апеляційного суду області від 05 червня 2015 р. та направлено до Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ. Таким чином, мною було виконано усі вимоги ухвали Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ від 23.06.2015 р., про залишення моєї касаційної скарги без руху.

Але попри виконання мною всіх вимог ухвали Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ від 23.06.2015 р., про залишення моєї касаційної скарги без руху, - 01.09.2015 р. Вищим спеціалізованим судом з розгляду цивільних та кримінальних було прийнято ухвалу, про відмову у відкритті касаційного провадження за моє касаційною скаргою.

Відповідно до зазначеної ухвали Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ від 01.09.2015 р., судом касаційної інстанції встановлено, що із змісту оскаржуваної мною ухвали апеляційного суду не вбачається, що вказаною ухвалою вирішено про права, свободи чи обов'язки мене (Деїєнєвої О.В.), тому в прийнятті касаційної скарги на ухвалу Апеляційного суду області від 05 червня 2015 р., мені необхідно відмовити.

Після набуття законної сили рішенням суду першої інстанції (з моменту винесення ухвали апеляційного суду) – виник мій обов'язок перед Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової у . . . області, на підставі ч. 1 ст. 237, ч.8 ст.134 КЗпП України, компенсувати шкоду завдану у розмірі . . . грн. (в порядку регресу ч.1 ст. 1191 ЦК України).

Відповідно до положень пункту 8 частини 3 статті 129 Конституції України однією з основних засад судочинства є забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом.

Статтею 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод визначено, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

Можливість (право) оскарження судових рішень у судах апеляційної та касаційної інстанцій є складовою права особи на судовий захист. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина (абзац третій підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 11 грудня 2007 року № 11-рп/2007).

Гарантуючи судовий захист з боку держави, Конституція України одночасно визнає право кожного будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань (ч. 5 ст. 55 Конституції України). І це конституційне право не може бути скасоване або обмежене (ч. 2 ст. 22, ст. 64 Конституції України).

Положення пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України визначає одну з основних засад судочинства - забезпечення апеляційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом, і таким чином закріплює гарантії перевірки в апеляційному порядку судових рішень.

Згідно з положеннями ст.8 Конституції України визначено, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права, а норми Конституції України є нормами прямої дії.

Виходячи з принципу верховенства права, положень статей 21, 22 Конституції України щодо непорушності конституційних прав особи, положень ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка гарантує права особи на доступ до суду і справедливий розгляд його справи судом та положень ст. ст. 3, 15 ЦК України, ст. ст. 1, 3, 4 ЦПК України щодо права особи на судовий захист цивільного права та інтересу слід дійти висновку про пріоритетність права особи на судовий захист цивільних прав і інтересів, у тому числі шляхом оскарження дій і рішень.

Слід зазначити, що відповідно до ст. 14 Закону України «Про судову стріч і статус суддів» учасникам судового процесу гарантовано право на апеляційне та касаційне оскарження судового рішення. Таке право гарантовано і ст. 55 Конституції України.

Негативні наслідки, що настали для мене в результаті прийняття вищезазначеного рішення районного суду м. . . від 21.05.2015 р.:
- мене звільнено з посади, (за п.1) ч1. ст. 41 КЗПП України – за одноразове грубе порушення трудових обов'язків, а саме за незаконне звільнення

На підставі рішення . . . р-го суду м. . . від 04.12.2015 р.:
вищезазначене моє звільнення з посади було визнано незаконним, та було поновлено мене на

посаді директора Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у області.

З моменту ухвалення рішення районним судом м. [від 04.12.2015 р. по цивільній справі] , за позовною заявою Деменєвої Олени Василівни до Координаційного центру з надання правової допомоги, про визнання наказу про звільнення незаконним, поновлення на роботі, стягнення середньомісячного заробітку за час вимушеного прогулу, стягнення моральної шкоди, було з'ясовано наступні обставини:

- заінтересованість представника Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у області [на боці позивача (який у свою чергу, здійснював представництво інтересів Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у області, під час розгляду справи у районному суді м. []) в розгляді справи [за якою було винесено рішення районного суду м. [від 21.05.2015 р..

Дана заінтересованість [була зафіксована у судовому засіданні під час розгляду справи [районним судом м. [та відображена у аудіозаписі судового засідання (даний аудіозапис буде надано до суду після його отримання, від [р-го суду м. [за мою заявою від 04.12.2015 р.).

- 09.12.2015 р. районним судом м. [було прийнято заочне рішення, відповідно до якого з мене повинно бути стягнуто на користь Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у [в порядку регресу суму у розмірі [грн., яку було виплачено [на підставі рішення районного суду м. [від 21.05.2015 р. у справі [

За зазначених обставин, висновки районного суду м. [про те що результати розгляду цивільної справи [за якими мені було відмовлено у залученні в якості третьої особи по справі – виявились помилковими. *Наразі, мені спричинено пряму матеріальну шкоду за результатами розгляду [р-м судом м. [справи [, який здійснювався із фактичним відстороненням мене від судового процесу.*

- окрім вищезазначеного, 25.12.2015 р. [(представником який представляв інтереси Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у [області до 20.05.2015 р.), було повідомлено мені про факти того, що:

а) дійсно представник [який представляв інтереси Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у [області, під час в розгляді справи [за якою було винесено рішення районного суду м. [від 21.05.2015 р. (факти, які свідчать про наявність зазначеної заінтересованості містяться в матеріалах справи);

б) про те, що в силу ст. 41 ЦПК України, [– не мав права представляти інтереси Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у [області, під час розгляду справи [, за якою було винесено рішення районного суду м. [від 21.05.2015 р. (оскільки раніше [був залученим та давав покази в якості свідка по справі). У зв'язку з чим, допуск судом [в якості представника Регіонального центру з надання безоплатної

вторинної правової допомоги у _____ області, було грубим порушенням процесуального права, та прямої заборони такого залучення відповідно до ст. 41 ЦПК України.

*Про всі вищезазначені факти, _____ може надати суду
безпосередньо, - під час його допиту в якості свідка.*

За вказаних обставин, з причин незалучення мене в якості третьої особи, допущення до справи _____ в якості представника Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у _____ області, наявність доведеної заінтересованості _____ у результатах розгляду справи на боці позивача _____, призвело до:

- неправильного вирішення справи _____ за якою було винесено вищезазначене рішення _____ районного суду м. _____ від 21.05.2015 р.;
- порушення принципу змагальності сторін, закріпленого ст. 10 ЦПК України;
- грубого порушення моїх прав на доступ до правосуддя, закріплених у ст. ст. 21, 22 Конституції України, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. ст. 3, 15 ЦК України, ст. ст. 1, 3, 4 ЦПК України.

Враховуючи наведене, неоднозначне застосування судом положення абзацу 1 ч. 1 ст. 362 Цивільного процесуального кодексу України, щодо вибіркової відмови у розгляді заяви про перегляд рішення суду за нововиявленими обставинами, поданими особою яка брала участь у справі, але рішення суду вплинуло на коло її прав та законних інтересів – призводить до порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та зумовлює невідповідність абзацу 1 ч. 1 ст. 362 Цивільного процесуального кодексу України ст. 8 Конституції України.

Додатки:

1. Копія ухвали _____ р-го суду м. _____
2. Копія заяви про перегляд рішення суду за нововиявленими обставинами від 16.01.2016 р.
3. Ухвала Апеляційного суду Одеської області від 20.01.2015 р. у справі №22-ц/785/763/15

10.05.2016 р.

О.В. Деменєва